

Statenmededeling

Onderwerp

Stand van zaken Energieke Landschappen

Datum

6 maart 2018

Documentnummer

GS: 4321623

PS: 4328697

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De voortgang van de verschillende thema's binnen het versnellingspad 'Energieke landschappen' als onderdeel van de Energieagenda 2016-2019

Aanleiding

In de afgelopen tijd bent u regelmatig op de hoogte gehouden van de stand van zaken van een aantal deelprojecten dat onderdeel uitmaakt van het versnellingspad 'Energieke landschappen'. Met deze statenmededeling geven wij u een actueel en compleet overzicht van dit versnellingspad.

Bevoegdheid

De uitvoering van de Energieagenda is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten. Wij informeren uw Staten in het kader van uw controlerende rol.

Kernboodschap

1. *Binnen het versnellingspad 'Energieke Landschappen' is een aantal uit te werken opdrachten afgerond*

Met betrekking tot visieontwikkeling energielandschappen, is er de afgelopen jaren al een aantal verkenningen afgerond. Insteek van de verkenningen is steeds dat de provincie aansluit bij dan wel een bijdrage levert aan een vraagstuk dat op lokaal of regionaal niveau speelt. Met de Regio West-Brabant is, als vervolg op de inzending voor de 10e Eo Wijersprijsvraag, een verkenning gedaan naar energie en ruimte in West-Brabant. Door het bureau Posad Spatial Strategies uit Den Haag is eind 2016 in opdracht van de provincie een onderzoek uitgevoerd naar de verschillende mogelijkheden om binnen de provincie Brabant met bestaande, bekende technieken, duurzame energie op te wekken (en

energie te besparen). In het rapport is de energievraag per sector en de totale energievraag in de toekomst (2050) in beeld gebracht. Daarnaast is per energieopwekkingsmethode (wind, zon, restwarmtebenutting, geothermie, bio-massa en mestvergisting), op basis van bekende (onderzoeks-)gegevens, in beeld gebracht wat er minimaal en/of maximaal per methode aan energie zou kunnen worden opgewekt en waar in Brabant dat zou kunnen. De verschillende opwekkingsmethoden kunnen gezien worden als 'knoppen' waar binnen een bepaalde bandbreedte en afhankelijk van de politieke en bestuurlijke keuzes, aan gedraaid kan worden. In het onderzoek is geen rekening gehouden met nieuwe technieken die in de toekomst beschikbaar komen.

Datum

6 maart 2018

Documentnummer

GS: 4321623

PS: 4328697

Vanuit 'Energieke Landschappen' is een inhoudelijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de regionale energiestrategieën voor de regio's West-Brabant, Hart van Brabant en Zuidoost-Brabant. Op 19 december 2017 bent u door ons via een [statenmededeling](#) (documentnr. PS: 4296135) op de hoogte gesteld van de stand van zaken met betrekking tot de regionale energiestrategieën.

Door het Brabants Kenniscentrum voor Kunst en Cultuur (BKKC) is in 2017 de prijsvraag 'Energy meets the Arts' uitgeschreven. Door de jury, onder voorzitterschap van gedeputeerde Spierings, zijn begin dit jaar uit de 39 inzendingen, twee prijswinnende inzendingen gekozen. Vanuit Energieke landschappen is een bijdrage geleverd aan de jurering van de inzendingen. <http://www.bkkc.nl/winnaarsideeenprijsvraag>

In de beleidsrijke wijziging van de Verordening ruimte (vastgesteld 7 juli 2017) is een verruiming opgenomen van het beleid met betrekking tot windenergie en grootschalige zonneparken in het buitengebied. Voor windenergie zijn er, naast het zoekgebied in West-Brabant en op en aansluitend aan de grootschalige bedrijventerreinen, nu ook mogelijkheden voor windenergieprojecten in het overige deel van Brabant. Onder regie vanuit het versnellingspad Energieke Landschappen, is daarnaast vanuit het provinciaal energieteam een belangrijke bijdrage geleverd aan het thema duurzame energie in de provinciale Omgevingsvisie.

2. *Het komende jaar zal, samen met partners, een aantal projecten worden opgestart en uitgevoerd.*

De provincie participeert, samen met de gemeenten Moerdijk, Etten-Leur, Drimmelen, Breda, Zundert en Alphen-Chaam, met een gebied van 5 km aan weerszijden van de A16 in de prijsvraag "EnergieLandschap van de toekomst", georganiseerd door de coöperatie Nederland Boven Water. Naast het landelijk gebied rond de A16, is ook het stedelijk gebied van Zwolle (gemeente Zwolle en provincie Overijssel) en het watergebied in Zeeland (Rijkswaterstaat en de provincie Zeeland) onderdeel van deze prijsvraag. Insteek van de prijsvraag is om ideeën op te halen hoe een gebied slimmer gebruikt kan worden zodat niet alleen duurzame energie wordt opgewekt (of opgeslagen) maar er ook een aantrekkelijk en gewaardeerd landschap ontstaat. Het gaat daarbij om een combinatie tussen visuele aspecten, zuinig/dubbel ruimtegebruik, economische aspecten (wat levert het financieel op voor het gebied) en sociale aspecten (hoe sluit het idee aan bij de lokale samenleving). Voor verdere informatie over deze prijsvraag, verwijzen wij u naar de website van Nederland Boven Water <http://www.nederlandbovenwater.nl/prijsvraag-energielandschap.html>

Vanuit Energieke landschappen zal een bijdrage worden geleverd aan het Europese project ECCO (creating new local Energy Community COoperations) in Nationaal Landschap 'Het Groene Woud'. Naast het bijdragen aan de productie van hernieuwbare energie en het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen, is het project ook gericht op het versterken van de regionale economie en de sociale samenhang in het gebied. Vanuit Energieke landschappen zal, samen met het gebied, een verkenning worden gedaan hoe duurzame energieopwekking samen kan gaan met het behoud en de ontwikkeling van een aantrekkelijk landschap. Waar mogelijk zal verbinding worden gezocht met de activiteiten rondom de Landschapstriënnale 2020, welke zich grotendeels ook in dit gebied af zal gaan spelen. <http://www.hetgroenewoud.com/initiatieven/projecten-overig/ecco-energy-community-cooperations>

De provincie levert, naast een financiële bijdrage, kennis en expertise aan de totstandkoming van de regionale energiestrategie voor de regio Noordoost-Brabant.

Datum

6 maart 2018

Documentnummer

GS: 4321623

PS: 4328697

Op het gebied van kennisontwikkeling vindt, op basis van de regionale energiestrategieën, kennisuitwisseling met en tussen de regio's plaats. Met Enpuls wordt samengewerkt aan het samenstellen van een gericht 'cursusaanbod' voor gemeentebestuurders en ambtenaren. De cursus is gericht op het aanbieden van 'basiskennis' rondom de duurzame energieopgave met de mogelijkheid om per gemeente zelf een visie op te stellen op de duurzame energievoorziening binnen de gemeente met daaraan gekoppeld een lokale energieagenda.

Er wordt ingezet op samenwerking met diverse opleidingen (HBO, MBO en voortgezet onderwijs). Aan de hand van lopende projecten zijn er contacten gelegd en gesprekken gevoerd met Hogeschool Zeeland, Avans, NHTV, HAS, ROC Brabant en het Koning Willem I College. Een en ander is ook afgestemd met Werkplaats De Gruyter. Alle partijen zijn positief en willen graag aan de slag met het thema duurzame energie. Er zijn concrete projecten opgestart met technasia in het gebied rond de A16, het Techniekatelier van het Koning Willem I College en in de vorm van twee projecten bij Avans Breda (Inter-Disciplinary Consultancy en Commerciële Economie).

Eén van de grootste en ingewikkeldste opgaven op het gebied van duurzame energie, ligt in het bebouwd (of stedelijk) gebied en hangt nauw samen met het vraagstuk rondom alternatieven voor aardgas voor vooral verwarming van woningen en gebouwen. Naast duurzame energie, wordt het bebouwd gebied echter ook geconfronteerd met vraagstukken rondom klimaat (water en hittestress), mobiliteit en herstructurering/herinrichting van het bestaand stedelijk gebied. Dit alles in een beperkt, compact gebied met veel verschillende functies, belangen, eigenaren, enz. Mogelijk dat deze opgaven er toe zullen leiden dat er op een andere manier naar de stad/het bebouwd gebied gekeken moet worden. Samen met de B5 en de M7 willen wij de komende tijd gaan verkennen hoe deze opgave het beste opgepakt kan worden: wat dit voor het bebouwd gebied betekent en op welke manier, samen met bewoners, organisaties en bedrijven, kansrijke oplossingen kunnen worden ontwikkeld en innovaties kunnen worden toegepast.

Datum

6 maart 2018

Documentnummer

GS: 4321623

PS: 4328697

3. *We halen onze doelstelling van 470,5 MW windenergie in de loop van 2021/2022*

Naar aanleiding van de Monitor Wind op Land 2016 en het gesprek dat gedeputeerde Spierings naar aanleiding van de monitor met minister Kamp heeft gevoerd, hebben wij gerichte acties ondernomen om er voor te zorgen dat onze met het rijk afgesproken doelstelling, zo snel mogelijk gehaald kan worden.

De planning voor het PIP-windpark A16 is, met voorgenomen vaststelling van het provinciaal inpassingsplan en omgevingsvergunning in uw vergadering van 28 september 2018, gericht op het halen van de 2e tranche SDE-subsidie 2018 en op realisatie in 2020.

De gemeenten Bergen op Zoom en Steenbergen hebben inmiddels het ruimtelijke planproces voor de windlocaties binnen hun gemeenten (conform het bod windenergie van de Regio West-Brabant) opgestart en streven eveneens naar afgifte van de omgevingsvergunning in september 2018 en in gebruik name in 2020.

Met de gemeente Oosterhout wordt bezien of de ontwikkeling van extra turbines bij de al bestaande turbines langs de A59, versneld kan worden opgepakt. Ontwikkeling van deze turbines was lange tijd onzeker vanwege onduidelijkheid over het 380 kV-tracé (Rijksinpassingsplan) door West-Brabant.

Daarnaast heeft onze inmenging ertoe bijgedragen dat de windturbines bij haventerrein Waalwijk, waar onduidelijkheid is ontstaan over het beleid met betrekking tot risicozonering bedrijventerreinen en externe veiligheid, onder de experimenteerstatus van de Crisis- en Herstelwet kunnen worden gebracht. Ondanks deze inzet is het niet waarschijnlijk dat de opgelopen vertraging vanuit rijksregelgeving ingelopen kan worden om realisatie in 2020 nog te kunnen halen.

Het opschorten van de opschaling van de windturbines bij de Volkeraksluizen, als gevolg van uitgestelde besluitvorming door Rijkswaterstaat over capaciteitsvergroting van deze sluizen, heeft geleid tot een flinke aderlating in het aantal te kunnen realiseren MW voor eind 2020.

Daarnaast zien wij dat door de 300 en 500 ft contouren rondom de militaire vliegvelden binnen Brabant (gebieden met hoogtebeperkingen dan wel gebieden waar op lagere hoogte op verstoring van de defensieradar wordt getoetst), veel initiatieven van bedrijven en gemeenten om windturbines op te richten en daarmee invulling te geven aan duurzaamheidsdoelstellingen, niet kunnen worden gerealiseerd. Dit heeft te maken met de hoogte van de turbines en de te grote verstoring die deze turbines hebben op de defensieradar. Het belang van nationale veiligheid speelt een grote rol bij deze defensieradarproblematiek. Deze contouren beslaan ca. de helft van het grondgebied van onze provincie (zie afbeelding).

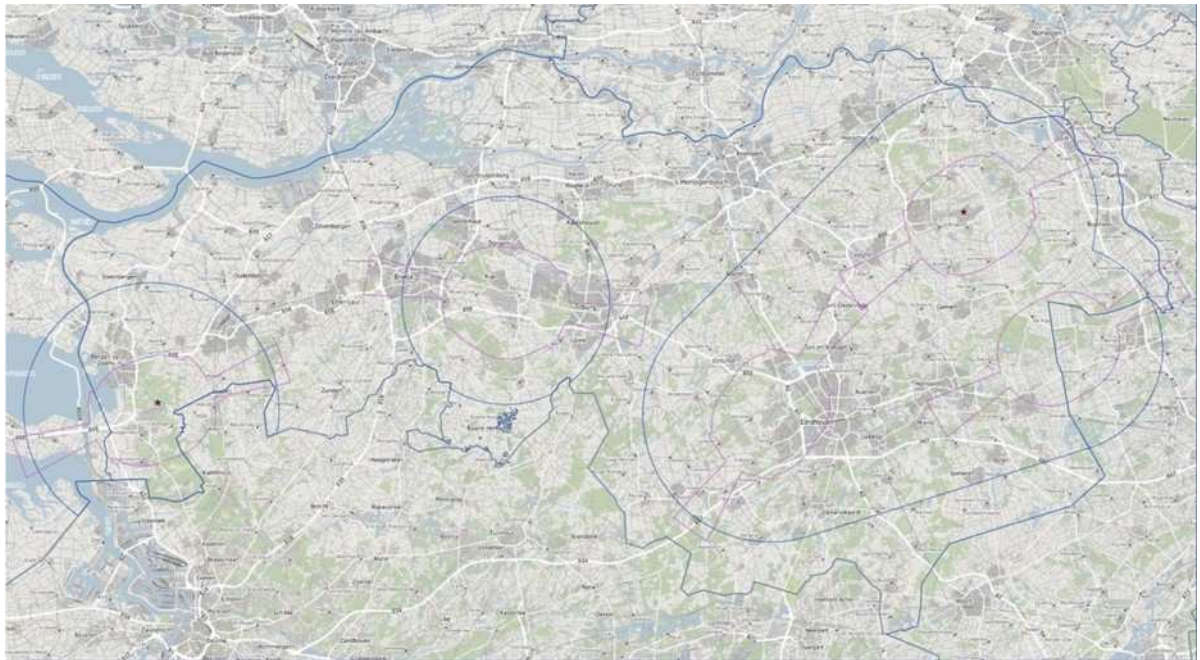
Datum

6 maart 2018

Documentnummer

GS: 4321623

PS: 4328697

Vanwege de hoogtebeperkingen binnen deze gebieden zou het plaatsen van lagere windturbines wenselijk zijn. Ruimtelijk gezien liggen er op een aantal locaties ook mogelijkheden tussen de paarse (300 ft) en blauwe (500 ft) contourlijnen. De SDE-systematiek is er echter op gericht om de prijs voor elektriciteit uit windenergie naar beneden te brengen, zodat wind op land uiteindelijk ook zonder SDE-bijdrage rendabel kan zijn. Dit is binnen deze systematiek alleen mogelijk met (steeds) hoge(re) windturbines met (steeds) grotere rotordiameters. Hiermee is voor windparken met lagere turbines, geen rendabele businesscase te realiseren. Deze problematiek speelt op dit moment bij drie initiatieven voor windparken binnen de gemeenten Dongen (bedrijventerrein De Wildert), Veghel (bedrijventerrein De Dubbelen) en Oosterhout (bedrijventerrein Vijfeiken). Met betreffende gemeenten en bedrijven wordt gekeken of er alternatieve mogelijkheden zijn die vanuit het rijk wel ondersteund kunnen worden.

Met het windpark A16 gaan we er vanuit dat we rond 80% van de doelstelling wel tijdig kunnen halen. De doelstelling van 470,5 MW Wind op land in 2020 gaan wij, dankzij bovengenoemde inspanningen, in de loop van 2021/2022 halen. De reden hiervoor is dat meerdere gebieden in de provincie verkend worden voor wind en andere vormen van duurzame energieopwekking en gemeenten en initiatiefnemers concrete stappen aan het nemen zijn voor daadwerkelijke realisatie van projecten.

Met de gemeenten Oss en Den Bosch wordt de huidige verkenning naar mogelijkheden voor duurzame energieopwekking in het gebied tussen deze twee steden, rond de zomer afgerond.

Ook in Zuid-Oost Brabant spelen initiatieven. De gemeente Someren en de Kempengemeenten ondersteunen wij met kennis en expertise om er voor te

zorgen dat initiatieven voor windprojecten, snel kunnen worden opgepakt en gerealiseerd. Dit binnen de criteria van de Verordening ruimte, waarbij onze bijzondere aandacht uitgaat naar sociale participatie.

Waar nodig en mogelijk, treden wij in overleg met het Energiefonds Brabant (EFB) en het provinciaal ontwikkelbedrijf om te bezien wat hun rol kan zijn bij de daadwerkelijke realisatie van energieprojecten.

Datum

6 maart 2018

Documentnummer

GS: 4321623

PS: 4328697

Consequenties

- 1. Het resultaat van de afgeronde opdrachten is dat kennis en expertise rondom de energieopgave in relatie tot ruimte, is vergroot en het provinciaal beleid (Verordening ruimte) is aangepast.*

De resultaten van het onderzoek van POSAD zijn een belangrijke basis geweest voor de regionale energiestrategieën en de provinciale Omgevingsvisie. Daarnaast heeft het onderzoek er toe bijgedragen dat veel partijen zich bewust zijn geworden van de ruimtelijke impact van de energieopgave en de noodzaak om op dit onderwerp met elkaar samen te werken en een gezamenlijke visie en beleid te ontwikkelen.

Ook de uitkomsten van de verschillende verkenningen zijn input geweest in de trajecten om te komen tot een Regionale Energiestrategie.

Het aanpassen van de Verordening ruimte heeft er toe geleid dat binnen een groter gebied binnen de provincie, de ontwikkeling van windenergie mogelijk wordt gemaakt. Door een aantal gemeenten wordt al ingespeeld op deze verruimde mogelijkheden (Somerens, Kempengemeenten, de gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch). Dit geldt eveneens voor de ontwikkeling van zonneparken in het buitengebied. Gemeenten zijn bezig met het opstellen van een visie/afwegingskader voor zonneparken in het buitengebied en worden, waar nodig en gewenst, door de provincie hierin ondersteund.

- 2. Met de dit jaar op te starten en uit te voeren projecten, leveren wij een bijdrage aan de acceptatie van duurzame energie als een gewaardeerd onderdeel van het Brabantse landschap (zowel het stedelijk als het landelijk gebied).*

Onze insteek is dat wij duurzame energieopgaven zoveel mogelijk verbinden aan (het oplossen van) maatschappelijke opgaven en problemen. De waardering van een (energie)landschap is niet alleen afhankelijk van hoe het landschap er uit ziet, maar ook hoe de bewoners van een gebied een betekenis toekennen of toe kunnen kennen aan een dergelijk landschap. Economische belangen en potenties en aansluiting bij bestaande sociale en culturele structuren, zijn daarbij van belang.

- 3. De monitor Wind op Land 2017 zal medio april 2018 door het RVO worden uitgebracht.*

Europese en internationale zaken

N.v.t.

Datum

6 maart 2018

Communicatie

N.v.t.

Documentnummer

GS: 4321623

PS: 4328697

Vervolg

Uw staten worden op verschillende momenten op de hoogte gesteld van de voortgang van specifieke projecten. Dit betreft in elk geval de voortgang in de doelstelling wind 2020 en de voortgang van de PIP-A16. Wij zullen u, zodra deze beschikbaar is, de monitor Wind op Land 2017 toesturen, inclusief een reactie van ons college op deze monitor.

Bijlagen

Geen

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Opdrachtgever: mevrouw A.B.M. Boezeman, (073) 680 84 55,
a.boezeman@brabant.nl, cluster Economie en Internationalisering van eenheid
Directeur Strategie en Beleid.

Opdrachtnemer: de heer E. Kugel, (073) 680 87 04, ekugel@brabant.nl,
Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling Midden-West, Cluster Ruimte